

Stadsdeel
Oost/Watergraafsmeer

Linnaeusstraat 89
1093 EK Amsterdam

WIJKAANPAK AMSTERDAM OOST

WIJK: TRANSVAALBUURT

WIJKAANPAK AMSTERDAM OOST

WIJK: TRANSVAALBUURT

1 Inleiding

De Transvaalbuurt in Amsterdam oost is in veel opzichten een prachtwijk.

De buurt kent een prachtige architectuur en een heldere stedenbouwkundige opbouw. De hand van Berlage is helder leesbaar in de buurt. Het unieke stedelijke karakter van de buurt is het behouden méér dan waard en dat deed Amsterdam dan ook gedurende de stads- en stedelijke vernieuwing.

De buurt is prachtig gelegen tussen het stadscentrum en de polder van de Watergraafsmeer. Daar zijn aan de ene kant stedelijke voorzieningen binnen bereik en aan de andere kant is de afstand tot groen- en sportvoorzieningen niet te groot. Openbaar vervoer in de nabijheid zorgt voor goede ontsluiting van de buurt.

De buurt heeft prachtige voorzieningen. Goede scholen, waarvan twee brede scholen, een buurthuis, een multifunctioneel centrum, computercentrum buurt-on-line en veel andere voorzieningen en activiteiten voor diverse groepen bewoners.

De buurteconomie heeft zich gestabiliseerd. De ondernemers zijn actief en dragen bij aan de leefbaarheid van de buurt.

De buurt heeft prachtige, kleurrijke bewoners. Binnen de verschillende bevolkingsgroepen is er sociale cohesie. Tussen de groepen minder. Er zijn veel initiatieven voor en door (groepen) bewoners. Jongere generatie is steeds vaker succesvol en trekt dan weg de buurt uit.

Het ziet er naar uit dat veel bewoners die nu in de buurt wonen ook de komende 10 jaar in de buurt zullen blijven wonen. De woningen waarin de bewoners wonen blijven staan. De Transvaalbuurt is geen buurt waar de bewonerssamenstelling snel verandert door woningen te slopen en nieuw te bouwen. Voor de bewoners die er nu wonen en zullen blijven wonen is de wijkaanpak dus bedoeld.

Niet alles is prachtig in de Transvaalbuurt. De buurt staat niet voor niets in de lijst van 40 wijken die minister Vogelaar heeft geselecteerd voor haar wijkaanpak. Veel bewoners van de Transvaalbuurt hebben te kampen met meer problemen dan bewoners in andere buurten. Toch hoor je ze er minder over klagen. Dat maakt dat de problemen die de bewoners hebben niet altijd direct zichtbaar zijn, maar dat maakt ze zeker niet minder erg. Vaak liggen de problemen in een gezin op meerdere fronten tegelijk: weinig opleiding, geen werk, taalproblemen, geen geld genoeg om het gezin te geven wat het nodig heeft, weinig sociale contacten en netwerken buiten de eigen sociale omgeving. Hoe meer de problemen zich opstapelen hoe belangrijker het is dat de oplossingen voor al die aparte problemen bij elkaar passen.

De bedoeling van de wijkaanpak is om op zoek te gaan naar deze bewoners en hen beter dan tot nu toe is gelukt te helpen om de problemen aan te pakken samen met hen en met de andere instellingen die oplossingen kunnen bieden.

Omdat de problemen vaak op meerdere fronten tegelijk spelen, zoekt de wijkaanpak de oplossingen ook op verschillende velden tegelijk en in samenhang. De wijkaanpak wil tegelijkertijd verbeteringen voor bewoners realiseren op het gebied van wonen (en de leefbaarheid in de woonomgeving), werken, leren, integreren en veiligheid.

In dit document beschrijven we de speerpunten van de wijkaanpak voor de komende jaren. De komende maanden zullen we deze speerpunten samen met bewoners en partners verder aanscherpen en uitwerken.

De speerpunten op een rij:

- Buurt is en blijft in de eerste plaats een woonbuurt, op termijn meer gemengd, maar zonder grootschalige ingrepen in het woningbestand. We gaan door met de stedelijke vernieuwing, maar de wijkaanpak richt zich meer en expliciet op het verbeteren van de sociaal-economische situatie van de huidige bewoners.
- Versterken regie op leefbaarheids initiatieven die verschillende partners nemen: beheer van de openbare en gezamenlijke ruimte, veiligheid.
- Versterken van de leefbaarheid door versterking van de in de buurt aanwezige sociaal-maatschappelijke voorzieningen en de onderlinge samenhang tussen voorzieningen. Impuls voor o.a. brede school en multifunctioneel centrum Joubertstraat.
- Versterken buurteconomie. Speerpunt bij regie op verder ontwikkelen bedrijvigheid Pretoriusstraat en aangrenzende pleinen.

2 Gebied

De Transvaalbuurt, postcodegebied 1092, wordt aan de noord- en westzijde begrensd door de spoorverbinding tussen Amstelstation en Muiderpoort. De oostzijde van de buurt die valt onder de wijkaanpak van het kabinet is de Linnaeusstraat. De ringvaart met de Transvaalkade vormt de zuidgrens van de buurt.

3 Gegevens (2006)

Wonen

In de Transvaalbuurt wonen 9600 bewoners in 4510 woningen. Daarmee is het gemiddeld aantal mensen per woning hoog: 2,13 in vergelijking met het gemiddelde in Amsterdam (1,96).

De woningen zijn klein, zeker in relatie tot het aantal bewoners van de buurt. 76% van de woningen is tussen de 40 en 80m².

De buurt is bijna 36 hectare groot. De bevolkingsdichtheid 28.245 inwoners/km². Dit is 1,9 x de gemiddelde Amsterdamse dichtheid.

De buurt heeft met 131 woningen/ha. een hoge woningdichtheid. Voor Amsterdam gemiddeld is dit cijfer 76.

Van de woningen is 72% corporatiebezit. 12% zijn koopwoningen. 72% van de woningen heeft een huur die lager is dan € 487,- en behoort daarmee tot de kernvoorraad+.

In de buurt wonen veel gezinnen met kinderen, namelijk 41% van aantal inwoners. Dit is 6% boven het gemiddelde van het stadsdeel. De bevolking is relatief jong. 64% is jonger dan 40 jaar en 27% jonger dan 21 jaar. 35% van de bewoners is autochtoon.

Werken

De Transvaalbuurt behoort tot de 'armste' buurten van de stad. Het netto maandinkomen per huishouden in de Transvaalbuurt €1.700,-. Dit is flink lager dan het gemiddelde in Amsterdam van €2.058,-.

10,8 % van de beroepsbevolking is werkloos. In heel Amsterdam is dit 8,7%. Van de werklozen is 77% allochtoon (Amsterdam 65%) en heeft 10,2% een uitkering (Amsterdam 7,4%)

Binnen de buurtgrenzen werken 750 mensen. Vooral in de detailhandel en de horeca.

Leren

In de buurt zijn 4 basisscholen gevestigd met gemiddeld 157 leerlingen. Aan de 4 scholen zijn 7 peuterspeelzalen als voorschool verbonden. Drie basisscholen hebben vrijwel 100% allochtone leerlingen. De vierde school 90%. Van deze kinderen zijn de meeste van Marokkaanse afkomst.

Van de kinderen uit de Transvaalbuurt gaat 35% niet in de buurt naar school.

Het opleidingsniveau in de buurt is laag. Van de volwassenen heeft 47% alleen lager onderwijs of lbo/mavo. Dit is 10% meer dan het Amsterdam gemiddelde.

Integreren/participeren

De bewoners van de Transvaalbuurt zijn veel minder tevreden over de buurt. Zij geven een 5,9 als totaaloordeel, terwijl dit voor Amsterdam gemiddeld op een 7,1 ligt.

Volgens de bewoners is de betrokkenheid van bewoners onvoldoende. Ze geven dit een 4,8 tegenover een 5,7 voor Amsterdam gemiddeld. Dit cijfer is de laatste jaren in de Transvaalbuurt omlaag gegaan.

Veiligheid

In de Amsterdamse veiligheidsindex behaalt de Transvaalbuurt in 2006 objectief een indexcijfer van 114 en subjectief 99 (Amsterdam = 100). De objectieve veiligheidssituatie heeft zich de afgelopen jaren niet in positieve zin verbeterd. Het veiligheidsgevoel van de bewoners wel.

4 Analyse: sterkte, zwakte, kansen, bedreigingen

Voor elk van de vijf velden die het kabinet bij de wijkaanpak onderscheidt volgt hier een analyse. Per veld formuleren we ook één of meer prachtkansen.

Wonen:

De Transvaalbuurt is stedenbouwkundig en architectonisch een prachtbuurt. Berlage, die het stedenbouwkundige plan voor de buurt maakte en woningen ontwierp, heeft een duidelijk stempel op de buurt gedrukt. Een afwisselende serie pleinen springen daarbij in het oog. Vanaf het begin is de stadsvernieuwing gericht geweest op behoud van het eigen karakter van de buurt. Er is weinig gesloopt en door de corporaties zijn veel woningen op hoog niveau verbeterd in de 80-er jaren.

De buurt is aan de west en noordkant afgesloten door de Wibautstraat en een hoge spoordijk. Aan de zuidkant door de ringdijk. Dit levert een geïsoleerde ligging op. De buurt is echter wél goed bereikbaar met het openbaar vervoer.

De woningen zijn betaalbaar. Daar staat tegenover dat veel woningen klein en gehorig zijn. Er is ook op meerdere locaties sprake van achterstallig onderhoud. Het verbeteren van de woningvoorraad gaat langzaam. De laatste jaren worden meer woningen toegewezen aan sociaal psychiatrisch zwakke bewoners.

De buurt kent een hoge woning- en bevolkingsdichtheid. Dat maakt dat de druk op de leefbaarheid en de openbare ruimte groot is. Er is in de buurt sprake van gebrek aan ontwikkelingmogelijkheden. Zo is er bijvoorbeeld te weinig ruimte voor sportplekken voor oudere jeugd en is de parkeerdruk zeer hoog. Er ligt veel zwerfvuil en grofvuil. De criminaliteit is de laatste jaren toegenomen. Het gaat hierbij om drugsgerelateerde criminaliteit. Mede hierdoor is het imago van de buurt de laatste jaren verslechterd.

Prachtkansen:

Doorgaan met de stedelijke vernieuwing moet meer gedifferentieerde en verbeterde woningen opleveren, waarin de bewoners prettig wonen en waardoor ze ook binnen de buurt naar een betere woning kunnen verhuizen. De kwaliteit en veiligheid van de woningen kunnen verbeterd worden door de woningen te isoleren en het Politie Keurmerk Veilig Wonen (PKVW) verplicht in te voeren.

Ondanks de grote druk op de openbare ruimte kent de buurt ook – onverwacht- rustige plekken. De mooi pleinen kunnen als ontmoetingsplek versterkt worden.

De leefbaarheid kan verbeterd worden door de samenwerking tussen stadsdeel, bewoners, corporaties, en andere partners op dit punt te intensiveren. Door alle betrokkenen worden al initiatieven genomen. Betere samenwerking kan tot betere resultaten voor bewoners leiden.

Werken:

De werkloosheid in de buurt is hoog. Werkgelegenheid bevindt zich niet of nauwelijks in de buurt. De aansluiting tussen veel bewoners van de Transvaalbuurt en de werkgelegenheid in Amsterdam en omgeving is gebrekkig. Vooral ouderen zijn slecht aangesloten op de arbeidsmarkt. Voor een grote groep oudere bewoners (>40 jaar) is er de kans dat zij voor altijd de aansluiting niet alleen bij werk, maar ook meer algemeen bij de maatschappij missen.

De buurteconomie is stabiel. Er is de laatste jaren geïnvesteerd, onder andere door de inzet van winkelstraatmanagement. Er is geen structurele leegstand meer van bedrijfsruimte. De uitbreidingsmogelijkheid van de hoeveelheid bedrijfsruimte is beperkt. In de gebouwde omgeving zijn nauwelijks fysieke ingrepen mogelijk. In het verleden is veel bedrijfsruimte omgezet naar woningen.

Bij de ondernemers is investeringsbereidheid, maar in de praktijk is er gebrek aan financiële reserves. Mede daardoor is de buurteconomie kwetsbaarheid.

Prachtkansen

In de buurt woont een groot potentieel aan arbeidskapitaal. Het verbeteren van de match tussen bewoners en werkgelegenheid is cruciaal, wil de buurt in sociaal opzicht de komende jaren verbeteren. Werk is voorwaarde om uit isolement en armoede te treden. Werken is meedoen!

Er is ook een groep ouderen en vrouwen voor wie werk –ook met veel maatwerk- niet haalbaar is. Hen zal op andere manieren perspectief op participatie en emancipatie geboden moeten worden door vrijwilligerswerk of deelname aan activiteiten.

In de directe omgeving van de buurt vinden de komende jaren grootschalige ontwikkelingen plaats. Het Polderweg gebied, de Wibautstraat en het Eenhoorngebied zijn volop in ontwikkeling. Hier liggen kansen voor werkgelegenheid en voorzieningen.

Versterking van de buurteconomie -door transformatie van vastgoed en differentiatie van de bedrijvigheid – biedt volop kansen voor het verbeteren van de leefbaarheid. Speerpunt ligt bij de Pretoriusstraat en aangrenzende pleinen.

Leren:

Voor kinderen tot 12 jaar zijn er goede onderwijsvoorzieningen in de buurt. Brede scholen met speelzalen, ouderkamers, buurtcentrum en veel aanvullende activiteiten. Voor oudere kinderen zijn er in de directe omgeving van de buurt voldoende middelbare scholen.

De scholen zijn “zwarter” dan de buurt, wat er op duidt dat ‘witte’ kinderen relatief vaker buiten de buurt naar school gaan. Dit geldt niet alleen voor de witte kinderen. 35% van alle kinderen gaat niet in de Transvaalbuurt naar school.

Veel ouders van kinderen hebben zelf een laag opleidingsniveau . Dit beïnvloedt de schoolcarrière van de kinderen. Er is regelmatig sprake van een zwak pedagogisch klimaat en kinderen worden negatief beïnvloed door de cultuurverschillen tussen thuis, op straat en op school. De scholen hebben onvoldoende mogelijkheden om hier sterker op samenhang te sturen.

Het aantal kinderen op de in de buurt gevestigde scholen neemt af. Samen met de nieuwe gewichtenregeling onderwijsachterstanden leidt dit tot minder financiële armslag van de scholen.

Er zijn veel voorzieningen in en gekoppeld aan de scholen. Er is echter niet voldoende geld voor deelname van alle kinderen aan de beschikbare projecten. Ook is niet voor alle 'doelgroep'-peuters een vorm van voorschoolse educatie beschikbaar. Hierbij speelt naast geld ook mee dat ouders niet gedwongen kunnen worden om hun kind op een voorschool aan te melden.

Prachtkansen:

Het Ouderinitiatief van autochtone ouders om hun kinderen gezamenlijk op de Kraal aan te melden biedt kansen voor een meer gemengde school in de nabije toekomst. De Kraal verhuist naar een nieuw gebouw in het aangrenzende Polderweggebied. Dat biedt ruimte aan de brede school die door twee andere scholen gevormd is om zich verder te versterken. Investeren in deze brede school biedt kansen om meer effect voor de buurt te bereiken door op de samenhang met andere activiteiten te sturen. Ook hiermee worden de kansen van kinderen op sociale mobiliteit versterkt

Het pedagogisch klimaat en de kansen van kinderen kunnen versterkt worden door taallessen van ouderen/opvoeders en hen actief te (blijven) betrekken door middel van ouderkamers en andere voorzieningen. Hier ligt een directe relatie met het veiligheidsbeleid, waarin preventieve aandacht voor de groep 8 tot 12 jarigen versterkt moet worden. Samenwerking met de scholen is daarbij onontbeerlijk.

Integreren/participeren:

Werkloosheid en armoede levert voor veel bewoners in de Transvaalbuurt isolement op. Dit brengt in de privé-situatie een scala van problemen met zich mee. Veel speelt zich daarvan af achter de voordeur van de individuele bewoner en daarmee aan het zicht onttrokken. Op allerlei gebieden is hulp voorhanden zoals schuld- en andere hulpverlening, trajectbegeleiding, opvoedingsondersteuning, meldpunt zorg- en overlast. De aansluiting op en afstemming tussen deze hulp op de feitelijke (stapel van) problemen is echter onvoldoende.

Op het gebied van sociale cohesie en participatie zijn er meerdere projecten voor verschillende doelgroepen. Zo zijn er diverse overlegorganen actief binnen het stadsdeel, waaronder de denktank sociale cohesie, jongerenpanels. Er is echter onvoldoende coördinatie tussen de verschillende projecten en initiatieven en de participatie van allochtone bewoners in veel projecten is laag en omgekeerd.

Focus van de projecten ligt over het algemeen op ontmoeting tussen verschillende bevolkingsgroepen. Te weinig op toekomstperspectief van de bewoners.

Jongeren met toekomstperspectief trekken weg uit de buurt. Mede daardoor is deze groep niet groot.

Prachtkansen:

De participatie van allochtone bewoners over de hele linie versterken. De rol die het multifunctionele centrum in de Joubertstraat hierin kan vervullen werken we verder uit. Samen met DWI/CWI kan hier een extra impuls gegeven worden.

Inzet op meer en betere hulp áchter de voordeur' vanuit een outreachende aanpak. Daarbij uitgaan van de problemen van de individuele bewoners en/of gezinnen en het aanbod daarbij aansluiten.

Voorkomen wegtrekken hoogopgeleide jongeren, door hen kansen in de buurt te bieden. Daardoor blijven rolmodellen in de directe omgeving zichtbaar.

Veiligheid:

Op het gebied van veiligheid kent de Transvaalbuurt meerdere problemen. De criminaliteit is de laatste jaren toegenomen. Veel criminaliteit is drugs- en drankgerelateerd. Drugsdealers kiezen de Transvaalbuurt als uitvalsbasis. De buurt kent meerdere drugspannen en handelslocaties. Dit trekt ook overlastveroorzakers aan vanuit de omliggende stadsdelen.

In de buurt wonen relatief veel kwetsbare bevolkingsgroepen, waaronder junks en alcoholisten.

Ondanks de gestegen feitelijke criminaliteit is de beleving door de bewoners positiever geworden. Er zijn voldoende betrokken burgers en sociale controle om voor de meerderheid van de bewoners het veiligheidsgevoel voldoende te houden. 's Avonds en 's nachts voelen veel bewoners zich echter helemaal niet veilig op straat.

De afgelopen periode is behoorlijk geïnvesteerd in aanbod van activiteiten voor overlastgevende jongeren. Dit heeft in de buurt merkbaar geleid tot vermindering van de overlast door deze groep. Er is een groeiende groep van zeer jonge overlastgevers in de leeftijd van 8-12 jaar.

Prachtkansen:

Bij de aanwezige sociale controle aansluiten de deze versterken. Inzetten op positieve dagbesteding voor de jeugd.

In samenwerking met het onderwijs inzetten op preventie bij de zeer jonge overlastgevers. Hier ligt een opgave voor het verder ontwikkelen van de brede scholen in de buurt. Dit biedt bij deze groep nog perspectief om te voorkomen dat zij op latere leeftijd moeilijker bereikbaar zijn.

Inzet van een interventieteam (bijvoorbeeld in de vorm van de vliegende brigade), dat toezicht op straat koppelt aan professionele hulp achter de voordeur.

Belangrijk is dat de veiligheid 'tastbaar' wordt voor bewoners van de buurt. Concrete afspraken tussen alle betrokken partners moeten dit ondersteunen.

5 Opgave voor en surplus van de Wijkaanpak

Hier beschrijven we per veld de belangrijkste opgave waar de wijkaanpak zich op zou moeten richten en waar de aanpak een 'surplus' zou moeten gaan leveren.

5.1 Wonen:

Uitvoering van de stedelijke vernieuwingsopgave loopt door en is van groot belang voor het structureel verbeteren van het leefklimaat in de Transvaalbuurt. Een flink aantal woningen is klein en gehorig. Daar ligt voor de corporaties nog een opgave de komende jaren. De openbare ruimte kan schoner en op locaties beter ingericht voor het gewenste gebruik door bewoners. Daar ligt voor het stadsdeel nog een opgave.

Het imago van de buurt moet verbeterd worden, er moet meer woongenot komen en de leefbaarheid(sbeleving) moet omhoog. Hiervoor is het mede noodzakelijk dat de buurt vooral objectief maar ook subjectief veiliger wordt. Criminaliteit moet omlaag.

Ook het voorzieningenniveau willen we opnieuw onder de loep nemen. De afgelopen jaren is bijvoorbeeld het aantal zorgverleners (huisartsen, fysiotherapie) in de buurt teruggelopen.

Essentieel bij de uitvoering van de stedelijke vernieuwing is echter, en dat is ook de belangrijkste surplus dat de wijkaanpak kan opleveren, dat de verbinding met vooral de sociale opgave centraal gesteld wordt.

De Transvaalbuurt is begin vorige eeuw gebouwd naar een ontwerp van Berlage. Stedelijke vernieuwing is steeds gericht geweest op behoud van het unieke stedenbouwkundige en architectonische karakter van de buurt. Zowel de stadsvernieuwing, het Buurt Investerings Plan (1997) als het Stedelijke Vernieuwings Plan (2004) hadden behoud en herstel als uitgangspunt. Deze lijn zal worden doorgezet. Dat betekent dat veranderingen in de woningvoorraad vooral door verkoop, renovatie en samenvoegen gerealiseerd moeten worden en dat gaat langzaam. Dat betekent dat er geen snelle veranderingen in de bevolkingssamenstelling te verwachten zijn de komende jaren en dat andere dan fysieke ingrepen nodig zijn om de sociaal-economische positie van de bewoners te verbeteren. De sociale opgave zal daarom in de wijkaanpak leidend moeten worden. Daarbij is continue en blijvende verbinding, afstemming met, en luisteren naar het maatschappelijk middenveld en de bewoners noodzakelijk.

5.2 **Werken:**

Het bevorderen van de arbeidsparticipatie van de bewoners en het versterken van de lokale economie zijn hier de grootste opgaven.

Het blijvend bevorderen van arbeidsparticipatie vraagt om structurele 'echte' banen, daarvan zijn er niet genoeg in de buurt zelf. Dat hoeft ook niet, het gaat om structurele werkgelegenheid in de regio. Samen met de stadsdelen Zeeburg en Centrum heeft Oost/Watergraafsmeer haar ambities verwoord in een position paper met de titel "Groot Oost, extra motorvermogen voor Amsterdam". Groot-Oost heeft de kwaliteiten om extra vermogen te leveren voor de economische motor van Amsterdam. Er is ruimte om te ondernemen, er zijn bedrijventerreinen die een kansrijke nieuwe ontwikkeling kunnen doormaken, ict en toerisme bieden legio kansen. Ook voor werkgelegenheid voor lager opgeleide bewoners van de Transvaalbuurt. Matchen van vraag en aanbod vraagt echter maatwerk.

Het verbinden van werk en werkgevers aan de opgave om mensen uit de prachtwijken structureel en volwaardig aan het werk te krijgen, is een speerpunt van de wijkaanpak. Dit matchen vraagt maatwerk. Op dit maatwerk zal de komende jaren veel inzet nodig zijn. Niet alleen voor het stadsdeel en Groot-oost, maar ook van de stad als geheel.

Daarnaast is een sterke lokale buurteconomie van belang omdat het benut kan worden voor het vergroten van de 'employability' van buurtbewoners. Een maatschappelijk coalitie voor de wijkaanpak bevat ook een pact met de ondernemers in de buurt voor het geven van kansen om werkervaring op te doen aan jongeren en zeker ook aan oudere werklozen uit de buurt. Dit is ook goed voor de bevordering van sociale cohesie, men leert elkaar kennen.

5.3 **Leren:**

Net als op de andere velden gebeurt er verschrikkelijk veel en wordt er keihard gewerkt aan het opkrikken van kansen van kinderen en volwassenen in de Transvaalbuurt. Met name de basisscholen in de buurt hebben daar een sleutelrol in. Voor het verbeteren van het pedagogisch klimaat zijn de scholen onmisbaar.

Maar dat brengt een hele hoop extra werk met zich mee voor de mensen die op die scholen werken. En daarnaast moeten er ook nog 'gewoon' goede cito-scores gehaald worden door de kinderen. De vraag aan de scholen is heel groot. Wellicht te groot, in ieder geval vergroot de omvang van de onderwijstaak plus de maatschappelijke taak die van de scholen in de Transvaalbuurt verwacht wordt, de kwetsbaarheid van de aanpak en het te bereiken doel. De goede zaken die gebeuren en in gang gezet worden, de inzet van de scholen moet gegarandeerd en geborgd worden. De wijkaanpak kan hierin wat betekenen door extra in te zetten op structuur en organisatie van al die taken die niet over inhoud van het leren gaan. Gezocht zou moeten worden naar een vorm van (programma)management waardoor de samenhang aangestuurd en geborgd wordt en directeuren en leerkrachten ontlast worden.

5.4 Integreeren en Participeren:

Focus van de projecten rond integratie en participatie ligt op dit moment vooral op het ontmoeten van elkaar. In de Transvaalbuurt leven verschillende bevolkingsgroepen. Wat opvalt dat er binnen de eigen groepen sprake is van meer of minder sterke sociale cohesie. In het stadsdeel zijn meerdere projecten in uitvoering gericht op het versterken van de sociale cohesie tussen bewoners van de groepen onderling. Dat is ook een wezenlijk aspect, daar begint integratie en participatie mee zou je kunnen zeggen. Wil integratie en participatie structureel voor mensen beklijven dan is echter meer nodig dan elkaar leren kennen. Het hebben van werk is een van de, zonet, dé belangrijkste factor in structurele integratie van mensen. Werken = meedoen.

Integratie en participatietrajecten in de Transvaalbuurt moeten de komende jaren toekomstgericht worden, dat betekent kansen en mogelijkheden van individuele mensen vergroten. De verbinding van integratie/participatie met de velden werken en leren is daarin essentieel, en de wijkaanpak zou deze verbinding op wijkniveau voor de mensen in de wijk moeten gaan leggen. De focus in dit veld zal vooral gericht zijn op de positie van ouderen en vrouwen. Veel ouderen en vrouwen leven geïsoleerd door (een combinatie) van problemen als armoede, rolverdeling in huis, gebrek aan opleiding en taalachterstand. Integreeren en participeren moet voor deze groepen gericht zijn op emancipatie en versterking van de individuele ontwikkelingsmogelijkheden. Er is ook op buurtniveau al een breed scala aan activiteiten dat hieraan kan bijdragen. Het aanbod is echter onvoldoende afgestemd en bereikt nog te weinig het gewenste resultaat. Meer maatwerk, meer samenhang betere aansluiting van vraag en aanbod kan voor dit veld het belangrijkste surplus zijn die wijkgericht werken kan leveren.

Voor veel mensen in de Transvaalbuurt is armoede een probleem. Voor hen is het noodzakelijk dat schulden afgelost kunnen worden voordat ze nieuwe toekomstgerichte stappen kunnen zetten. Hier zouden bestaande trajecten van schuldhulpverlening en werktoeleiding gekoppeld kunnen worden. Ook kan gedacht worden aan het inzetten van een schuldhulpverleningsmaker, die maatwerk op individueel niveau kan leveren, waar in andere wijken ervaring mee is opgedaan.

Daarnaast is het belangrijk dat alle bewoners gehoord worden in de aanpak van de problemen van de wijk. De wijkaanpak richt zich uitdrukkelijk op de bewoners, zij zijn het doel en de belangrijkste actor. Spreekt vanzelf dat de bewoners en/of hun vertegenwoordigers nauw betrokken worden en kunnen zijn bij datgene wat er in de wijk gebeurt. Uit de analyse blijkt dat weinig allochtone bewoners participeren in projecten en andere op integratie en de wijkgerichte trajecten. Ook bij hen is echter draagvlak voor de aanpak nodig. Overlegorganen en structuren moeten dan ook meer 'gemengd' worden, hiertoe zal aparte actie ondernomen worden in het kader van de wijkaanpak. Hoe je dat dan doet, is onderwerp voor uitwerking in een wat later stadium.

5.5 Veiligheid:

De vermindering van drugsgerelateerde criminaliteit is essentieel voor de Transvaalbuurt. Essentieel voor het verbeteren van het imago, essentieel voor de objectieve veiligheid. Samen met de politie gebeurt hier al veel voor. Voor deze aanpak is het de vraag of de wijkaanpak iets substantieels extra kan bijdragen, vraagt om nadere uitwerking. Helder is in ieder geval dat de politie ook betrokken moet worden bij het verder uitwerken van het lokale aanvalsplan in het kader van de wijkaanpak.

Ook de corporaties kunnen een rol spelen bij het aanpakken van de overlast door bijvoorbeeld een project waarbij overlast gevende jongeren worden ingezet als portiekbeheerders.

Waar de wijkaanpak wel degelijk een surplus kan leveren aan het op lange termijn bevorderen van de veiligheid in de buurt en verbetering van het leefklimaat, is preventief inzetten op de jeugd, de aanpak van zeer jonge overlastgevers (8-12 jaar). Dit zijn kinderen die –als het goed is- naar school gaan, vaak op de scholen in de buurt zelf, en vaak bekend zijn. Problemen hebben namen en huisnummers, deze kinderen hebben namen, huisnummers, ouders en scholen.

Verbetering van het pedagogisch klimaat, onder meer en vooral door aanspreken en toerusten van ouders op opvoeding en verantwoordelijkheid, in combinatie met het in gaan zetten van hulp ‘achter de voordeur’. Denk aan Slotervaart-brigade ‘hulp achter de voordeur’ en gezinscoaches in Noord. Dit soort interventies werken alleen als ze op individueel, huishoudenniveau aangepakt worden. En ze vragen –net als stedelijke vernieuwing zou je kunnen zeggen- om een lange adem van een heleboel mensen en instanties, die (echt heel erg belangrijk) elkaar kennen, met elkaar praten en afstemmen en het liefst met een *primes inter pares*: 1 persoon die beslissingen kan nemen en anderen (ook instellingen en instanties) aansturen.

Zware inzet op dit soort langdurige trajecten zou nog wel eens het belangrijkste ‘extra’ kunnen zijn wat de wijkaanpak van het kabinet voor de Transvaalbuurt in Amsterdam kan betekenen.

5.6 Organisatie:

Tijdens de verschillende sessies die aan deze notitie ten grondslag ligt, kwam er 1 heldere rode draad bij elk onderwerp en bij alle analyses naar voren: we doen al heel veel in de Transvaalbuurt. Wat de wijkaanpak zou moeten opleveren is -naast de specifieke punten die bij de velden benoemd zijn- ook een betere manier van organiseren van de aanpak. Hoe kunnen we dat wat we doen slimmer organiseren, zodanig dat samenhang bereikt wordt, op de gewenste resultaten gestuurd kan worden en resultaten zichtbaarder worden? Daarbij gaat het niet alleen om de aansturing in de stadsdeelorganisatie, maar ook om de afstemming en het aansturen van de samenhang met alle partners in de wijkaanpak. Het organiseren van wijkmanagement met doorzettingsmacht, gezag en het juiste mandaat is van groot belang. Elders is hier al meer ervaring mee opgedaan. Deze ervaringen zullen we onderzoeken, beoordelen en met de betrokken partijen “vertalen” naar de situatie in Oost/Watergraafsmeer.

De corporaties zijn daarbij cruciale partners, niet in de laatste plaats omdat de corporaties breder kijken en werken dan alleen naar en aan hun eigen bezit (woningen en de fysieke leefbaarheid). In andere wijken is er al meer ervaring opgedaan met gezamenlijke projecten om de sociale problematiek aan te pakken.

De allerbelangrijkste partners echter zijn de buurtbewoners om wie het gaat. De ervaringen, problemen, maar vooral de potenties van bewoners leidend maken bij de aanpak is een belangrijk surplus dat de aanpak moet opleveren. Er zullen nieuwe manieren van participatie ontwikkeld moeten worden, door de verschillende partners gezamenlijk. Hierbij spelen naast het stadsdeel (buurtbeheer, participatie-inspraak-bijeenkomsten, denktank sociale cohesie) ook de corporaties (bewonerscommissies, bewonerscommunicatie) en Dynamo (opbouwwerk) een rol. Nieuwe dynamiek in de bestaande participatiestructuren en –methodes is noodzakelijk.

Met alle betrokken partners willen we concrete afspraken maken, voor de korte en lange termijn, op alle velden van de aanpak. De rest van de voorbereidingsperiode van de wijkaanpak zullen we gebruiken om dit nader uit te werken.